

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

צו.

עין משפט גזר מצוה

ה א מיי פ"ד מהל' תפילין הלכה י סמג
עשין כ' טו"ש"ע ח"ט ס'
כ טע"ג ב:
ו ב מיי וסמג שס טור
ש"ע ח"ט ס' ט"ז סע"ג
א:
ז א מיי פ"ח מהל' קרבן
פסק הלכה א סמג עשין
רנב:
ח ד מיי פ"ח מהלכות
מילה הלכה א סמג
עשין כח טו"ש"ע י"ד ס'
רס:
טו ה טו"ש"ע ח"ט ס' לח
סע"ג ג כג"ג ס':

רבינו הנואל

איכא דאמרי כולי עלמא
לצאת לא בעי כוונה
ובלעבור משום כל תוסף
תנא קמא סבר
לעבור משום כל תוסף
לא בעי כוונה, ורבין
גמליאל סבר אינו עובר
עד שיתכוון לעבור.
ואיבעית אימא אי סבירא
לך דשבת (לאו זמן תפילין
ספר אחרי) זמן תפילין
היא [דכ"ו] לא לצאת
ולא לעבור ולא בעי
כוונה, והבא בלעבור שלא
בזמנה פליגי. אי הכי
לר' מאיר דאמר שבת
לאו זמן תפילין היא,
לא לצאת ולא לעבור
ולא בעי כוונה, אלא
אע"פ שאינו מתכוין לא
לצאת ולא לעבור חייב,
אפי' הוה אחד אסיר.
וכן הישן בשמיני בסוכה
ילקח עובר על בסוכות
תשבו שבת ימים, והוא
יטב ש'ו, והוסף על ד'
ישב שבתו. ואע"פ
אלא מתוורתא כדשנינן
מעיקרא, ומתני' דלא כר'
מאיר. מאן תנא הוא
דסבר שבת זמן תפילין
היא ר' עקיבא היא,
דחגיגה ושבת כו', עד
אלא לפסח בלבד, אבל
תפילין אפילו בשבתות
ימים טובים, ואקשינן
אלא הא דתנן בבריות
פרק א' הפסח והמילה
מצות עשה הן, דלא כתיב
בהו זמן, כיון דאוקמה
לפרשה זו בפסח דכתיב
בה ושבתו, שמירה זו
לאו היא, כר' אבין אי'
אילאי, תנא גמ ספח
יש בו לאו, ופרקינן ר'
עקיבא סבר שמירה דלאו
הוא לאו, והוא שמירה
דגשעה הוא, וסבר ר'
עקיבא שבת זמן תפילין,
והתניא כו', ותתברר כי
ר' עקיב' סבר שבת היא
זמן תפילין היא, דשבת
גופה אורח היא, אבל
לילה זמן תפילין היא,
מדקאמר פרשה זו כולה
בפסח נאמרה. ואיתני
דסבר שבת זמן תפילין
היא, מדקאמר היה (נוע)
היא, מדקאמר היה (נוע)
[ניעור] בלילה רצה חולץ
רצה מניח. ש"מ דלילה
זמן תפילין היא סבירא
ליה, ודחינן להא דוקיא,
אלא היא תנא הוא דחגיגה
מיכל בת שאול היתה
מנחת תפילין (בלילה)
ולא מיהו בה חכמים.
לאו משום דסביר תפילין
מצות עשה שלא הזמן
גרמא היא, כלומר זמנ
בכל יום ואפי' בשבתות
וימים טובים, לפיכך לא
מיהו בה חכמים, ש"מ
דשבת זמן תפילין סבירא
להו, ודחינן, ודילמא
חכמים סבירא להו

ימים וכו' פרט לשבתות וי"ט. נראה דלדרש' ללחות על ידך
דבסמוך קא סמך ולכאורה אין להניח תפילין במוה"מ
שא"כ אות דאסור במלאכה בדבר שאינו אדו ועוד דחייב בסוכה
חמך וכן פסקו בהלכות גדולות אבל
בירושלמי (פרק אלו מגלחין הלכה ד)

משמע דלרין להניח דגרס ההוא גברא
דאדו תפילין אחת לקמיה דרז כוננאל
שדריה לקמיה דרז דרז בר חנה
אמר ליה לספרא זיל ליה זבי תפילין
ואת כמזב לך דתנא כותב אדם
תפילין לעצמו אחת לקמיה דרז א"ל
זיל כמזב ליה להדיא מתני' פליגי
עליה דרז כותב אדם תפילין לעצמו
אזל לאחריס לא רז פתר להניח
פירוש מעמיד המשנה שרצה להניח
לאחר המועד אבל לנורך המועד יכול
לכתוב אף לאחריס וכן עמא דבר
עוד מצינו ראייה מספ"ק דצילה
(דף טו.) גבי משלחין תפילין:
ושמרת את החוקה הזאת.

מכאן אור"ט דלפ"י
בני מערבא (י) דהו מנרבין כשהיו
חולצין תפילין לשמור חוקיו היינו דוקא
כשחולץ סמוך לחסיכה משום דלילה
לאו זמן תפילין הוא דהא כתיב
חוקה מיהו לא קי"ל ר"ל ואין לרין
לנרך אפי' חולצן משום לילה דקי"ל
כר' עקיבא דאמר לא נאמרה חוקה
זו אלא לענין פסח בלבד ובהקומץ
רצה (מנחות דף לו.) פסקינן דלילה זמן
תפילין עד שעת שינה ורז אשי
ורבינא מסקי' התם הלכה ואין מורין
כן אלא כל הלילה זמן תפילין כרבי
עקיבא דשנינן:

השמר דעשה עשה. ואפי' ר'
יוחנן דאמר בהקומץ
רצה (מנחות דף לו.) השמר דעשה
נמי לאו הוא ולהכי הניח תפילין
אחר שקיעת החמה עובר בלאו
מודה הוא שאס' לא הניח ציוס שאינו
לוקח לענין הנחת היום השמר
דעשה עשה הוא כמו לענין עשית
פסח דאמר הכא דהוי עשה משום
דהוי קוס עשה ודוקא לענין הנחת
תפילין בלילה קאמר ר' יוחנן דלאו
הוא דהוי כמו השמר בנגע הטרעת
דחשיב ליה לאו צפ' אס' לא הביא
(שבת דף קל"ג.) אע"ג דכתיב לשמור
ולעשות משום דפירושו לאו הוא
השמר של תקון:

מיב"ב בת בושי היתה מנחת
תפילין. צפסיקתא [רנתי
פכ"ג (י) דר' חוקיה גסס ר' אבהו אמרו
אשתו של יונה הושצה מיכל בת כושי
מיחו זה חכמים מה שפ"י צקונטרס דאי מלות עשה שהזמן גרמא
הוא היו מוחין בידה שנראה כמוסיפה אין נראה לר"י דהא ר' יהודה
לית ליה נשים סומכות רשות ושמעין ליה צפ"ק דסוכה (דף כג)
דאמר הילני המלכה היתה יושבת בסוכה ו' צניה ומיהו יס לישב
דמשום צניה היתה יושבת ולא מיחו ככל תוסף אי נמי משום
דשמעין ליה לרצא צפרק ראוהו צ"ד (ר"ה דף כח:) דלעבור שלא
בזמנו בעי כוונה ולגבי אשה דלא מיחייבא הוי כשלא בזמנו (י) דכיון
דלא מיכווני לה לא עברה אף נראה דוחק ונראה לפרש דטעמא
למ"ד (י) דלא הוי רשות משום דתפילין צריכין גוף נקי ונשים אין וריות
ליהר ועלייה לרגל משום דמיחו כמציאה חולין לעורה או משום
לאית פניס צנורה שלא לנורך ותקיעת שופר וסמיכה נמי דמעכבין
למאן דלית ליה רשות לאו משום דמיחו מוסף אלא משום דתקיעת
מלאכה דרצנן היא כדאמר צפ' כיסוי הדס (חולין דף פד:) דאין וולדא
דוחה שבת וסמיכה אפי' בהקפת יד מיחו כעבודה צקדשים:

די"מא סבר לה בר' יוסי דאמר נשים סומכות רשות. מכאן אר"ט דמומר לנשים לנרך על כל מלות עשה שהזמן גרמא אע"ג
דפפורות כמו מיכל בת שאול שהיתה מקטמא גס מצרכת אע"ג דר"מ ור' יהודה פליגי עליה דאמר דבסמוך קיימא לן
כר' יוסי לגבי תרווייהו ואע"ג דסתם מתני' דאין מעכבין את התינוקות מלתקוע (י) דלא כר' יוסי דמשמע הא נשים מעכבין כדאמר
בסמוך אפי' מעשה רז דמיכל בת שאול ואשתו של יונה ועודא דפרק אין דורשין (מגיגה דף טו:) דהביאוהו לעורת נשים כדי
לעשות להם נחת רוח ועוד הביא ראייה מהא דאמר רז יוסף צפרק החובל (פ"ק דף פח.) מעיקרא מאל דאמר לי הלכה כרבי יהודה
עבידנא יומא טבא לרבנן דלא מפקדנא ועבידנא כו' ואס' צמקוס שפטור ועושה אסור לנרך אס' כן אמאי קאמר דהוה

ואיבעית אימא. לענין ללכת כולי עלמא לא פליגי דידי מוצתיה
נפיק אע"ג דלא איכוון ולענין כל תוסף פליגי למ"ק כי היכי
דלענין מפיק נפיק לענין כל תוסף נמי עבר ולרבן גמליאל אי לא
מכוון למזוה לא עבר: **ואיבעית אימא אי סבירא לן.** (י) דלכ"ע שבת

וזמן תפילין לא לעבור ולא ללכת בעי
כוונה ואיכא כל תוסף אלא שבת
לאו זמן תפילין הוא ובהא פליגי דת"ק
סבר שלא בזמנו נמי אפי' בלא כוונה
מזוה היא ותוספת עמה ולרבן גמליאל
שלא בזמנו ואינו מתכוין אין כאן
רמז מזוה ואין כאן תוספת: **זוג א'**
נמי לא. דיש כאן תוספת שמוסף
שבת על החול למזות תפילין: **ועוד**
הישן בשמיני בסוכה ילקח. דמוסף
שמיני על השביעי ואנן מיתב יתבינן
בשמיני צפסק שביעי לכתחלה אלא
שלא בזמנו בלא כוונה לאו תוספת
הוא ולהכי שרינן דאי שמיני הוא לא
מכוין למזות סוכה: **מהוורפא דשנינן**
מעיקרא. ששבת זמן ולא זמן
תפילין הוא (י) קא מיפלגי: **ומאן.** תנא
דשמעת ליה דאמר שבת זמן תפילין
דמוקיס מתני' אליביה: **ושמרה אס**
חוקה. צפרשת קדש לי כתיב והיא
אחת מד' פרשיות של תפילין: **אלא**
לענין פסח. דאירי זה לעיל מינה
והאי מימיה ימימה משנה לשנה
דמתרגמינן מוזמן לומן. אלמא מדלא
דריש ר' עקיבא האי קרא בתפילין
ש"מ דס"ל לילה ושבת זמן תפילין
דלא קא ממעט להו קרא: **והא**

דפנן. צפ"ק דכריתות (דף ק"ג):
הפסח והמילה. אע"פ שיש כרת
החיל ואין בהן לאו אלא מלות עשה
הן אין מציאין על שגגתן חטאת שאין
חטאת צאה אלא על לאו דכרת
דכתיב (ויקרא ד) אשר לא תעשיה וגו':
לאו נמי איכא. דהא כתיב ושמרת וכל
שמירה אזהרת לאו היא כדר' אבין:
השמר דלאו לאו והשמר דעשה עשה.
פ"י השמר שלן תעשה כן כגון
השמר לך פן תכרות בית וגו'
(שמות לז) השמר לך פן תנקש וגו'
(דברים יב) השמר בנגע הטרעת
(שם ד) שלן יקון צהרתו. השמר
דעשה כי האי דושמרת את החוקה:
מי שצריכין אות. ימים שישראל
צריכין להעמיד אות על עמלן להכיר
שהם מחויבים צהרתו של הקצ"ה
ילאו שצבות ימים טובים שהן עמלן
אות בין הקצ"ה לישראל דכתיב
(שמות לא) כי אות היא ביני וביניכם:
הניעור בלילה. שאין לו לחוש שמה
יפיה בתפילין: **רצה מניח.** ואינו

דל"ה ללכת כולי עלמא לא פליגי דידי מוצתיה
נפיק אע"ג דלא איכוון ולענין כל תוסף פליגי למ"ק כי היכי
דלענין מפיק נפיק לענין כל תוסף נמי עבר ולרבן גמליאל אי לא
מכוון למזוה לא עבר: **ואיבעית אימא אי סבירא לן.** (י) דלכ"ע שבת
וזמן תפילין לא לעבור ולא ללכת בעי
כוונה ואיכא כל תוסף אלא שבת
לאו זמן תפילין הוא ובהא פליגי דת"ק
סבר שלא בזמנו נמי אפי' בלא כוונה
מזוה היא ותוספת עמה ולרבן גמליאל
שלא בזמנו ואינו מתכוין אין כאן
רמז מזוה ואין כאן תוספת: **זוג א'**
נמי לא. דיש כאן תוספת שמוסף
שבת על החול למזות תפילין: **ועוד**
הישן בשמיני בסוכה ילקח. דמוסף
שמיני על השביעי ואנן מיתב יתבינן
בשמיני צפסק שביעי לכתחלה אלא
שלא בזמנו בלא כוונה לאו תוספת
הוא ולהכי שרינן דאי שמיני הוא לא
מכוין למזות סוכה: **מהוורפא דשנינן**
מעיקרא. ששבת זמן ולא זמן
תפילין הוא (י) קא מיפלגי: **ומאן.** תנא
דשמעת ליה דאמר שבת זמן תפילין
דמוקיס מתני' אליביה: **ושמרה אס**
חוקה. צפרשת קדש לי כתיב והיא
אחת מד' פרשיות של תפילין: **אלא**
לענין פסח. דאירי זה לעיל מינה
והאי מימיה ימימה משנה לשנה
דמתרגמינן מוזמן לומן. אלמא מדלא
דריש ר' עקיבא האי קרא בתפילין
ש"מ דס"ל לילה ושבת זמן תפילין
דלא קא ממעט להו קרא: **והא**

דפנן. צפ"ק דכריתות (דף ק"ג):
הפסח והמילה. אע"פ שיש כרת
החיל ואין בהן לאו אלא מלות עשה
הן אין מציאין על שגגתן חטאת שאין
חטאת צאה אלא על לאו דכרת
דכתיב (ויקרא ד) אשר לא תעשיה וגו':
לאו נמי איכא. דהא כתיב ושמרת וכל
שמירה אזהרת לאו היא כדר' אבין:
השמר דלאו לאו והשמר דעשה עשה.
פ"י השמר שלן תעשה כן כגון
השמר לך פן תכרות בית וגו'
(שמות לז) השמר לך פן תנקש וגו'
(דברים יב) השמר בנגע הטרעת
(שם ד) שלן יקון צהרתו. השמר
דעשה כי האי דושמרת את החוקה:
מי שצריכין אות. ימים שישראל
צריכין להעמיד אות על עמלן להכיר
שהם מחויבים צהרתו של הקצ"ה
ילאו שצבות ימים טובים שהן עמלן
אות בין הקצ"ה לישראל דכתיב
(שמות לא) כי אות היא ביני וביניכם:
הניעור בלילה. שאין לו לחוש שמה
יפיה בתפילין: **רצה מניח.** ואינו

דל"ה ללכת כולי עלמא לא פליגי דידי מוצתיה
נפיק אע"ג דלא איכוון ולענין כל תוסף פליגי למ"ק כי היכי
דלענין מפיק נפיק לענין כל תוסף נמי עבר ולרבן גמליאל אי לא
מכוון למזוה לא עבר: **ואיבעית אימא אי סבירא לן.** (י) דלכ"ע שבת
וזמן תפילין לא לעבור ולא ללכת בעי
כוונה ואיכא כל תוסף אלא שבת
לאו זמן תפילין הוא ובהא פליגי דת"ק
סבר שלא בזמנו נמי אפי' בלא כוונה
מזוה היא ותוספת עמה ולרבן גמליאל
שלא בזמנו ואינו מתכוין אין כאן
רמז מזוה ואין כאן תוספת: **זוג א'**
נמי לא. דיש כאן תוספת שמוסף
שבת על החול למזות תפילין: **ועוד**
הישן בשמיני בסוכה ילקח. דמוסף
שמיני על השביעי ואנן מיתב יתבינן
בשמיני צפסק שביעי לכתחלה אלא
שלא בזמנו בלא כוונה לאו תוספת
הוא ולהכי שרינן דאי שמיני הוא לא
מכוין למזות סוכה: **מהוורפא דשנינן**
מעיקרא. ששבת זמן ולא זמן
תפילין הוא (י) קא מיפלגי: **ומאן.** תנא
דשמעת ליה דאמר שבת זמן תפילין
דמוקיס מתני' אליביה: **ושמרה אס**
חוקה. צפרשת קדש לי כתיב והיא
אחת מד' פרשיות של תפילין: **אלא**
לענין פסח. דאירי זה לעיל מינה
והאי מימיה ימימה משנה לשנה
דמתרגמינן מוזמן לומן. אלמא מדלא
דריש ר' עקיבא האי קרא בתפילין
ש"מ דס"ל לילה ושבת זמן תפילין
דלא קא ממעט להו קרא: **והא**

(א) [ר"ה כח:] (ג) מנחות
לו: (א) וצמח: קו: כריתות
כ. (ד) מכות יג: שבעות ד.
לו. סוטה ה. ע"ז נא: וצמח:
קו. מנחות ט: (ט) יומא פא.
מנחות לו: (ו) מנחות לו:
(ז) וצמח יט: (ח) וצמח
מז: (ט) ועי' ירושלמי
כריתות פ"ב ה"ג, ר"ה ל"ג.

תורה אור השלם

1. ושמרת את החוקה
הזאת למעודה מימים
ימימך:
שמות יג י
2. וקח לך לאות על
ידך וקברו בין עיניך
למען תזכה תורת ה'
בפך פי ביד החוקה
הזאת: מפרשים:
שמות יג י

הגהות הב"ח

(א) גבי ודילמא סבירא
ליה לילה: (ב) רש"י ד"ה
ואיבעית אימא אי סבירא לן
אי שמעין דלכילי עלמא:
(ג) ד"ה מהוורפא וכו'
דקא מיפלגי: (ד) ד"ה קרא:
נמי וכו' דמהוורא אלא
(ה) תוס' ד"ה מיכל וכו'
וכפין דלא מיכוונה וכו':
(ו) בא"ד דטעמא למ"ד
דלית ליה רשות משום:

מוסף רש"י

הישן בשמיני בסוכה.
שלא נטום מזוה, ילקח.
שחי ומוסף על שבת כרת
ועובר משום כל תוסף
(ר"ה כח.) אלא לענין
פסח בלבד. וכו' קאמר
עשה פסח משנה לשה
(מנחות לו.) דתנן תפילין
המילה מצות עשה.
צפ"ק דכריתות דקטשיב
ל"ו כריתות להחייב
עליהם חטאת, וקמי
והפסח והמילה כרת שלים
על מלות עשה היא כהא
ואין מיפיק חטאת על
שגגתה, דחטאת אינה כהא
אלא על לאו וכרת כריתות
(ויקרא ד) אשר לא
תעשיה (ובחיים ק"ז).
השמר דלאו לאו.
השמר דעשה עשה
דמוקיס צמח לאו
הוי לאו גמור ללקוח, כגון
(דברים ד) השמר בנגע
הטרעת, דמשמע שלן יקון
צהרתו, וכן (שמות לז)
השמר לך פן תכרות בית
וגו', אבל השמר דעשה
כגון האי דמשמע שמור
לעשות תפילין, עשה הוא
(מנחות לו.).